

LỜI NÓI ĐẦU

Sau giải phóng, Đắk Lắk đã có những bước phát triển to lớn về kinh tế, xã hội. Trong sự phát triển đó, ngành cà phê trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn, chủ lực của Tỉnh. Cà phê Đắk Lắk có lợi thế so sánh, lợi thế cạnh tranh trong quan hệ kinh tế quốc tế, và còn nhiều tiềm năng nhưng chưa được khai thác hết. Năng suất cao thuộc loại nhất thế giới, chất lượng có khả năng đạt tiêu chuẩn quốc tế, cà phê Đắk Lắk chiếm trên 50% diện tích sản xuất, gần 60% sản lượng và khoảng 48% sản lượng xuất khẩu của cả nước. Nó quyết định cà phê Việt Nam từ chỗ trước kia có vị trí thấp kém, nay trở thành một trong những quốc gia sản xuất và xuất khẩu cà phê hàng đầu thế giới và là quốc gia đứng đầu về xuất khẩu cà phê vối (Robusta). Cà phê góp phần giải quyết công ăn việc làm và đem lại cuộc sống no ấm cho hàng vạn người dân các dân tộc sinh sống tại Đắk Lắk.

Nhưng thực tế luôn đặt ra những vấn đề cần nhận thức và giải quyết, từ mùa vụ 97-98 tình hình sản xuất kinh doanh của ngành cà phê Tỉnh Đắk Lắk diễn biến rất phức tạp, sản xuất phát triển tự phát và đi vào thế không ổn định, chất lượng giảm sút, giá cả biến động thất thường, Doanh nghiệp kinh doanh bị lỗ tăng dần, ngành cà phê không có khả năng khắc phục tính chu kỳ của giá cả, phòng ngừa rủi ro, không có khả năng “tự vệ” trước tác động của cơ chế thị trường nhất là khi giá cả xuống thấp dưới mức giá thành.

Qua nghiên cứu, chúng tôi thấy hàng loạt khiếm khuyết dần dần bộc lộ hạn chế khả năng phát triển của ngành cà phê Đắk Lắk. Tuy nhiên, về phương diện chủ quan là do sự phát triển chưa đồng bộ, còn tùy tiện, tự phát và không theo qui hoạch, chưa nghiên cứu tường tận tình hình thị trường thế giới, chưa kết hợp được các nguồn lực nhằm tạo ra sản phẩm có tính cạnh tranh cao. Từ những vấn đề đặt ra như trên, chúng tôi đã mạnh dạn nghiên cứu đề tài **“Một số giải pháp nhằm đổi mới và hoàn thiện hoạt động sản xuất và xuất khẩu cà phê của tỉnh Đắk Lắk đến năm 2010”**.

Mục đích nghiên cứu

- Nghiên cứu các hoạt động liên quan đến sản xuất và xuất khẩu cà phê của tỉnh Đắk Lắk trong bối cảnh chung của Việt Nam và thế giới nhằm xác lập mối quan hệ mật thiết giữa các chủ thể tham gia vào thị trường.
- Đánh giá một cách tương đối vai trò quản lý của Nhà nước như một nhân tố quyết định sự thành công của ngành cà phê Đắk Lắk nói riêng và Việt Nam nói chung.
- Đề ra các giải pháp mang tính đồng bộ để đổi mới và hoàn thiện hoạt động sản xuất và xuất khẩu cà phê của Tỉnh Đắk Lắk nhằm tạo nên nhân tố tích cực, chủ động có tính quyết định trong việc tháo gỡ những khó khăn, tạo điều kiện phát triển bền vững đối với ngành cà phê Đắk Lắk từ nay đến năm 2010.

Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: các hoạt động liên quan sản xuất–xuất khẩu cà phê của Tỉnh ĐakLak và Việt Nam dưới sự ảnh hưởng của tình hình sản xuất, giá cả, cung-cầu cà phê thế giới. Những chính sách và hoạt động của Nhà nước tác động đến ngành cà phê.

Phạm vi nghiên cứu: tập trung nghiên cứu thực trạng sản xuất, chế biến và xuất khẩu cà phê Việt Nam nói chung và Đắk Lắk nói riêng. Đặc biệt là giai đoạn 1991 trở lại đây, thời điểm bắt đầu những “bước ngoặt” của ngành cà phê và Đắk Lắk thực sự tham gia vào hoạt động xuất khẩu cà phê.

Phương pháp nghiên cứu

Sử dụng phương pháp nghiên cứu lịch sử là chính. Áp dụng phân tích + tổng hợp: những đặc trưng chung sẽ che dấu những khác biệt không phải là quan trọng, số liệu có những lúc không nhất quán do được thu thập từ nhiều nguồn khác nhau nhưng không ảnh hưởng đến kết luận. Cần tìm ra những nhân tố chủ yếu tác động đến giá mang tính liên tục, tính thời vụ, tính tạm thời, tính quá khứ hoặc tính tương lai.

Phương pháp hệ thống: hoạt động “sản xuất và xuất khẩu” là một hệ thống thống nhất của các chủ thể trong quá trình tái sản xuất: trồng trọt, chăm sóc thu hoạch trong hộ dân, thu mua và chế biến, xuất khẩu của các đại lý hoặc doanh nghiệp. Các chủ thể “sản xuất và kinh doanh” lại phát triển trong mối quan hệ với ngành cà phê Đắk Lắk, với ngành cà phê Việt Nam và thế giới.

Kết cấu nội dung của đề tài: Ngoài phần mở đầu, kết luận và phụ lục, nội dung chính của luận văn gồm 3 chương như sau:

Chương 1 : Những lý luận cơ bản về thương mại quốc tế – tình hình thương mại cà phê thế giới và bối cảnh Việt Nam

Chương 2 : Đánh giá thực trạng hoạt động sản xuất kinh doanh xuất khẩu cà phê của Việt Nam và Tỉnh Đắk Lắk trong thời gian qua.

Chương 3 : Một số giải pháp nhằm đổi mới và hoàn thiện hoạt động sản xuất và xuất khẩu cà phê của tỉnh Đắk Lắk đến năm 2010

Đề tài có tính thực tiễn cao, thực hiện đề tài này chúng tôi mong muốn đóng góp nghiên cứu của mình cho ngành cà phê Đắk Lắk, tuy vậy các giải pháp có thể chưa mang tính lý luận cao. Vì đề tài có phạm vi rộng và ý nghĩa tương đối sâu, mặc dù đã làm việc rất nghiêm túc với nỗ lực cao nhưng với thời gian và kiến thức có hạn, đề tài không thể tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được sự đóng góp chân thành của Thầy Cô và các bạn để đề tài này được hoàn thiện hơn.

KẾT LUẬN

Là ngành kinh tế thế mạnh của Tỉnh Đắk Lắk, ngành cà phê Đắk Lắk không những chiếm vị trí quan trọng trong nền kinh tế của Tỉnh mà còn ảnh hưởng và quyết định rất lớn đến sự phát triển của ngành cà phê Việt Nam. Đắk Lắk có nhiều lợi thế trong việc cạnh tranh hội nhập vào thị trường cà phê thế giới và khẳng định vị thế trung tâm cà phê của Việt Nam.

Sự biến động bất lợi về giá trong 5 năm gần đây đã bộc lộ rõ những nguyên nhân làm hạn chế khả năng phát triển bền vững của ngành: sự tăng trưởng về diện tích và sản lượng cà phê với quá ồ ạt, mang tính tự phát và không theo quy hoạch đã phá vỡ cân bằng nguồn nước, làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến môi trường sinh thái, đến chất lượng sản phẩm; sự mất cân đối giữa sản xuất và chế biến do chỉ chú trọng vào sản lượng; cơ sở vật chất còn yếu kém, trình độ quản lý còn thấp, thiếu khả năng tài chính, công tác nghiên cứu và dự báo thị trường chưa được quan tâm đúng mức. Những khiếm khuyết này đã làm giảm sức cạnh tranh của cà phê Đắk Lắk về giá cả và chất lượng.

Ngành cà phê thế giới có một đặc trưng là giá cả bất ổn và vận động theo chu kỳ. Tuy nhiên, tình trạng cung vượt cầu bắt đầu từ năm 1999 kéo dài cho đến nay đã dẫn đến cuộc khủng hoảng được xem là tồi tệ nhất trong lịch sử của ngành cà phê thế giới. Mặc dù vậy, xét trong chu kỳ lớn 10 năm của giá, ngành cà phê Đắk Lắk vẫn mang lại lợi nhuận cao cho người sản xuất, các Doanh nghiệp chuyên doanh cà phê vẫn hoạt động hiệu quả, và điều có ý nghĩa chính là tiềm năng phát triển của ngành vẫn còn rất lớn, khả năng cạnh tranh vẫn rất cao do phụ thuộc vào những yếu tố nằm trong tầm kiểm soát cả ngành. Như vậy, hoàn toàn có cơ sở khẳng định Đắk Lắk đủ điều kiện để khắc phục những hạn chế và phát triển ngành cà phê bền vững

Trên cơ sở nghiên cứu, phân tích và đánh giá thực trạng ngành cà phê để tìm ra những thuận lợi, khó khăn, thách thức trong quá trình phát triển theo hướng hội nhập với các tổ chức kinh tế khu vực và Thế giới, luận văn đã đưa ra những giải pháp cụ thể nhằm thực hiện được mục tiêu phát triển ngành cà phê Đắk Lắk đến năm 2010, trong đó các giải pháp quan trọng có tính quyết định lâu dài chính là qui hoạch lại sản xuất kết hợp thâm canh tăng năng suất, xây dựng thương hiệu “cà phê Buôn Ma Thuột”; hoàn thiện công tác nghiên cứu thị trường và xúc tiến thương mại; phát triển kênh phân phối hiệu quả và hiện đại; huy động các nguồn vốn đầu tư cho công nghiệp chế biến hàng xuất khẩu, hạn chế xuất thô, tăng cường phát triển cà phê tinh chế.